

Nov sedež in zahvala civilni zaščiti

»Baby boom« merjascev
na goriškem in tržaškem Krasu

Hvala, fantje:
20 let zgoniške civilne zaščite

Jadran zmagal,
Bor izpadel!

Primorski dnevnik

NEDELJA, 19. APRILA 2009

Št. 93 (19.492) leto LXV.

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Dobrodo" v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Vojškim pri Idriji, do 7. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužjeni Evropi.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040 7786300, fax 040 772418

GORICA - Ul. Garibaldi 9 - Tel. 0481 533382, fax 0481 532958

ČEDAD - Ul. Ristori 28 - Tel. 0432 731190

Internet: <http://www.primorski.eu/> e-mail: redakcija@primorski.eu

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Spedizione in abbonamento postale 45% Art 2, comma 20/b, legge 662/96 - Trieste

1,00 €

CENA V SLOVENIJI 1,00 €

Ostati vzravnani, kljub vsemu

DUŠAN UDOVIČ

Kdor je kdaj pobliže spoznal matajurskega župnika Paskvala Gujona ve, da kljub njegovi družabni naravi nikdar ni hotel biti kakorkoli v centru pozornosti. In vendar bi najbž bil zadovoljen, ko bi videl množico rojakov iz domače in širše okolice, ki so ga prišli počastiti ob njegovi stoletnici. Še enkrat sem podoživljal njegov veder, preprost in neposreden način komuniciranja, poln iskrive duhovitosti in človeške topline. Neko čudno protislovje je bilo med njegovo drobno postavo in gorskim beneškim svetom, ki ga je obdajal in v katerem je med svojimi ljudmi preživel vse življenje. Gujon je poosebljal lik dušnega pastirja, kakršnega je morda še možno najti ponekod na revnem podeželju. Kjer je bilo treba in je nemara potrebno še danes, poleg maševanja prijeti za kramp in lopato in pomagati ljudem pri čisto praktičnih, vsakdanjih stvareh. Matajurski župnik je bil srčno tako dober, da ti je vedno nekaj dal, če si prišel mimo. Tako sem nekoč odšel od njega s pestjo lešnikov, edinim, kar je tisti trenutek imel pri roki. Po dobri uri sedenja pri njem doma sem kot pomehkužena mestna uš od mraza odrevel. On pa se kakšnega mraza še zavedal ni. Na domu ni rabil kurjave in je bil kljub temu, ali pa morda prav zaradi tega, trden kot dren. Človek drugih časov.

Kot je sam povedal, je bil Gujon eden od beneških duhovnikov-Čedermacev, saj je Bevkov lik nastal prav iz ljudi, kakršen je bil on. Tudi za ceno nečloveškega preganjanja so bili diametralno nasprotje tega, čemur danes pravimo »kasta«. Posledice njenih dejanj so bile za Slovence videmske pokrajine dramatične. Še danes, v na srečo spremenjenih razmerah, jih je težko popravljati. Ni lahko biti dušni pastir v pogojih, ko imaš na najbrutalnejši način proti sebi državo in hkrati tudi samo cerkveno hierarhijo, kajti za obe neskončno dolgo nisi imel pravice do svojega jezika in identitete. A Gujon je bil glede rabe slovenskega jezika vse življenje premočrten in nepopustljiv, tudi takrat, ko je marsikdo klonil pod neznošnim pritiskom. S takšnim zgledom je svojim ljudem pustil v dediščino največ, kar je mogel.

ŠPETER - Maša in kulturna prireditev ob 100-letnici rojstva župnika Paskvala Gujona

Lekcija življenja očaka z Matajurja

Simbol vztrajnosti in dosledne obrambe slovenskega jezika

Slovesnosti ob stoletnici rojstva Paskvala Gujona se je udeležilo veliko ljudi in uglednih gostov, med temi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš

NM

ŠPETER - Veliko ljudi se je predi-
nočnim v Špetru udeležilo poklona
župniku Paskvalu Gujonu ob stoletnici
njegovega rojstva. Najprej je bila v špe-
trski farni cerkvi spominska maša, ki sta
jo darovala videmski nadškof Pietro
Brollo in koprski škof Metod Pirih sku-
paj z drugimi duhovniki. Sodeloval je
pevski zbor Rečan pod vodstvom Alda
Clodiga. V špetrskem večnamenskem
centru je nato sledila kulturna prireditev,
na kateri so predstavili knjigo Mons. Pa-
skval Gujon, oče z Matajurja. O njem
sta spregovorila Zdravko Likar in Gior-
gio Banchig, sodelovala pa sta pevski
zbor Matajur in oktet Simon Gregorčič.
Na 3. strani

Igor Kocijančič najbrž
kandidat za Evropo

Na 2. strani

Trst: sklad za pošolske
dejavnosti na
slovenskih šolah?

Na 5. strani

Miljski voznik umrl v
nesreči pri Katinari

Na 6. strani

Slovincem iz Laškega
pomoč in pozornost

Na 10. strani

Ob judovskem
pokopališču
ni več igralnice

Na 11. strani

Zlatarna Tul

Urniki:
od torka do sobote
9.00 - 15.30
non stop

Boljunec - na Trgu
tel. 040.228092

Esso
Riva Gabriele

PRANJE AVTA,
prodaja pijače
in prigrizkov

BOŽJE POLJE (ZGONIK)
Pokrajinska cesta št. 1 - 8. km.

SELF-SERVICE OOPRT 24 NA 24

**HORTI
TERGESTINI**

**RAZSTAVA IN PRODAJNI SEJEM
RASTLIN IN OPREME ZA VRT**

18. IN 19. APRILA 2009
PARCO SAN GIOVANNI/ TRST
BIVŠA PSIHIATRIČNA BOLNIŠNICA
Končna postaja avtobusa št. 17

PROST
VSTOP

OPTOSTUDIO
Katja Slobec

optika optometrija
kontaktne leče

**očala za otroke in
odrasle
specializirani v
kontaktnih lečah**

SEIKO **RODENSTOCK**
SWISSFLEX

ulica Carsia 45/A Opčine
telefon: +39-040-214561

ŠPETER - Slovesnost ob stoletnici rojstva matajurskega župnika Paskvala Gujona

V dosledni obrambi slovenskega jezika je vztrajal vse življenje

Maševala sta videmski nadškof Pietro Brollo in koprski škof Metod Pirih - Nagovora Giorgia Banchiga in Zdravka Likarja

ŠPETER - Paskval Gujon, župnik z Matajurja. Simbol pokončnega, klenega in ponosnega Slovenca, lojalnega državljana Italije in naprednega Evropejca. Človek plemenitih dejanj. Boril se je za slovensko ljudstvo in si prizadeval za sožitje Slovencev, Italijanov in Furlanov. Njegove velike odlike so bile odločnost, trma, vztrajnost, vedra narava in skromnost. Benečane je nagovarjal, naj doma vedno govorijo slovensko, pa čeprav se je zavedal, da so bili Slovenci v videmski pokrajini dolgo pod velikim pritiskom in jih je bilo zato večkrat strah, da bi javno priznali svoje korenine. Le najpogumnejši so vztrajali in ponosno ohranjali svojo kulturo, med temi pa je bil tudi msgr. Paskval Gujon.

Tako se matajurskega župnika spominja načelnik upravne enote Tolmin Zdravko Likar, ki je bil skupaj z glavnim urednikom štirinajst dnevnika Dom Giorgiom Banchigom slavnostni govornik na osrednji spominski svečanosti, s katero so se predsinočnjim v Špetru res številni Slovenci iz Benečije in Posočja ob stoletnici Gujonevega rojstva poklonili zadnjemu in vsem ostalim Čedermacem (med njimi naj omenimo predvsem Maria Laurenciga, Angela Cracino, Valentina Birtiga in Artura Blasutta), beneškim duhovnikom, ki so najbolj zaslužni za to, da se je slovenska skupnost v Furlaniji kljub težkim razmeram, v katerih je živila, ohranila do današnjih dni. Slovesnosti so se med drugimi udeležili tudi minister za Slovence po svetu in v zamejstvu Boštjan Žekš, podpredsednik Državnega zbora Vasja Klavara, državni sekretar za Slovence

v zamejstvu Boris Jesih in konzulka Slovenije v Trstu Bojana Cipot.

Najprej sta v špetrski farni cerkvi darovala spominsko mašo nadškof Pietro Brollo in koprski škof Metod Pirih skupaj z drugimi beneškimi duhovniki, pel pa je pevski zbor Rečan pod vodstvom Alda Clodiga. Tako Brollo kot Pirih sta se župnika Gujona spomina kot za izredno priljubljenega duhovnika, ki je bil vse življenje blizu svojim ljudem, ne la kot vernikom, remveč tudi kot dosleden zagovornik njihove kulture in identitete. Kot takega se ga je v nagovoru med mašo spomnil tudi monsinjor Marino Qualizza.

Med kulturno prireditvijo v večnamenski dvorani v Špetru so potem predvajali video zgoščenko z utrinki in povzetkom intervjujev z msgr. Gujonom. Filmski zapis sta pripravila Ezio Gosgnach, ki je proslavo tudi povezoval, in Giorgio Banchig. Slednji je nato z zgodovinskega vidika uokviril delovanje beneških Čedermacev (ime je povzeto po Bevkovem romanu Kaplan Martin Čedermac iz leta 1938), pogumnih duhovnikov, ki so se borili za pravice svojega naroda. Izhajali so iz revnih kmečkih družin, ljubili so slovenski jezik in svojo kulturo in kot pravzaprav edini intelektualci postali spiritualni vodje Benečanov v zanje najtežjem obdobju, ko je bila pod udarom njihova jezikovna identiteta. Zgodba beneških Čedermacev se pravzaprav ne začneja šele po prvi svetovni vojni (nadaljuje pa se še med in po drugi svetovni vojni), ko se je tudi v Italiji uveljavila nacionalistična ideologija in totalitarni režim, ki je stremel

Nadškof Pietro Brollo in škof Metod Pirih sta maševala skupaj z drugimi duhovniki (na sliki desno), na prireditvi pa sta pela zbor Matajur in oktet Simon Gregorčič (spodaj)

NM

po uničenju jezikovnih manjšin. »Via Crucis« beneških duhovnikov se začne veliko pred letom 1933, ko je fašistični režim prepovedal rabo slovensčine v beneških cerkvah. Le mesec dni po plebiscitu - farsu iz leta 1866, po katerem je Furlanija ostala v tedanji kraljevini Italiji, je namreč videmski časopis že pisal o namenu italijanske politike, da »izbriše« Slované. Na prehodu iz 19. v 20. stoletje so beneške duhovnike že preganjali in jih obtožili panslavizma, ker so širili knjige celovške Mohorjeve družbe. Izbira beneških duhovnikov, da v cerkvi do-

sledno uporabljajo svoj materni jezik, je bila po eni strani predhodnica koncilске razprave o rabi modernih jezikov v liturgiji in spoštovanju jezikovnih manjšin (s tega vidika je imela slovenska škofija vidno vlogo), po drugi pa je izhajala iz oglejske cerkve, ki je že za časa patriarha sv. Pavlina, apostola slovenskega naroda, spoštovala vse jezike in kulture.

Zdravko Likar pa je predstavil dvojezični zbornik »Paskval Gujon, oče z Matajurja«, ki vsebuje njegov življenjepis, fotografije, članke, ki jih je objavil v beneških časopisih, in zapise o njem iz slovenskih časopisov Delo, Svobodna misel ter Primorskega dnevnika, predvsem pa pričevanja in spomine na dolgoletnega matajurskega župnika. Njegovi duhovniški sobratje Marino Qualizza, Božo Zuanella in Renzo Calligaro se ga spominjajo predvsem kot duhovnika, Benečani Viljem Černo, Ezio Gosgnach, Giorgio Banchig in Tržačan Boris Pahor ga postavljajo v zgodovinski okvir 20. stoletja. Slovenci iz matice, Milan Kučan, Jožef Školč, Silvester Gaberšček, Evgen Bavčar, Alojz Melan-Wrbenic in sam Likar pa opisujejo svoja srečanja z njim. Glavni založnik zbornika je zadruga Most, založnika pa zadruga Novi Matajur in Fundacija Poti miru v Posočju. Izdalo ga je KD Ivan Trinko.

Načelnik upravne enote Tolmin je prebral tudi nekaj Gujonovih misli o jeziku in ponosu. »Narod ostane svoboden in živ, dokler je živ njegov jezik. Narod, ki pozabi svoj jezik, je izkoreninjen in večkrat z jezikom izgubi tudi vero ter vse, kar je vrednega dobil z dediščino. Manjvrednostni kompleks slovenske pripadnosti mno-

gih prebivalcev dolin predstavlja eno izmed največjih težav, s katero se srečujemo pri prizadevanju za človeški napredek naše skupnosti. Nahajamo se pred paradoksom: aborigini v Avstraliji se ne sramujejo svojih prednikov, ki so pred dvesto leti nagi tekali po gozdovih, nekateri naši ljudje pa se sramujejo svojih očetov, ki so do pred dvesto leti bili člani ljudstva, ponosnega na svoj parlament in na svojo upravno in pravosodno avtonomijo, kakršne ni imela nobena druga kmečka skupnost v Italiji ali kjerkoli v Evropi.«

Kulturni spored proslave sta sooblikovala moški pevski zbor Matajur iz Klenja (občina Špeter) in oktet Simon Gregorčič iz Kobarida. Program pa so zaključili mladi, ki so doživeto recitali pesem Alda Clodiga »Pustita nam rože«, kar je bil najlepši dokaz, da se bogata beneška kulturna dediščina prenaša iz generacije v generacijo, prav tako kot so želeli beneški Čedermaci. (NM)

NEONSEVEN

Podjetje Neonseven S.p.A
(www.neonseven.com), del skupine u-blox,
s sedežem v Zgoniku pri Trstu (Italija),
išče nove sodelavce.

*Od kandidatov pričakujemo končan
univerzitetni študij iz elektronike,
delovne izkušnje na področju
telekomunikacij in dobro znanje
angleškega jezika.*

Prijave zbiramo na job@neonseven.com

BORDON IMPIANTI ELETTRICI

BORDON ALESSANDRO

NUDIMO TUDI

- CIVILNE IN INDUSTRIJSKE ELEKTROINŠTALACIJE
- NAPRAVE ZA PODATKOVNO OMREŽJE
- AVTOMATIZACIJA VRAT

Šempolaj, 15 - 34011
Devin-Nabrežina (TS) - Tel. 040200727 Mob. 3482251122
www.bordonimpianti.com - info@bordonimpianti.com

FOTOVOLTAIČNI in TERMIČNI SISTEMI

Specializirani smo v projektiranju, inštalaciji in vzdrževanju fotovoltaičnih in termičnih sistemov majhne, srednje in velike zmogljivosti. Nudimo vam vso potrebno dokumentacijo in načrte za izkoriščanje odloka "Conto energia" z dne 19.02.07 in davčno olajšavo do 55% na podlagi finančnega zakona 2007 za prihranek energije.

IDROSYSTEM

SKERK PAOLO

NUDIMO TUDI

- PLINSKE INŠTALACIJE
- VZDRŽEVANJE
- KLIMA NAPRAVE
- HIDRO-SANITARNE INŠTALACIJE
- TALNO IN STENSKO OGREVANJE
- POOBlašČENI SERVIS BUDERUS

Proseška postaja 29/F - Zgonik
Tel. 040225035 Mob. 3332811793
www.idro-system.it - info@idro-system.it

Pravoslavna velika noč

Pravoslavci vsega sveta praznujejo danes veliko noč. Slavnostno bo tudi v tržaški cerkvi svetega Spiridona, kjer se bo ob 10.30 vršil tradicionalni verski obred.

Jutri Nagrada Vstajenje

Društvo slovenskih izobražencev vabi jutri v Peterlinovo dvorano, Donizetti-jeva 3, na svečano podelitev nagrade VSTAJENJE dr. Marku Kremžarju za memoarsko knjigo Časi tesnobe in upanja. Utemeljitev nagrade bo prebrala prof. Lojzka Bratuž, pisatelj bo predstavil dr. Matija Ogrin iz Znanstveno-raziskovalnega centra SAZU. Umetniški program: tenorist Marjan Štrajn in pianistka Mira Fabjan ter igralec Radijskega odra Tomaž Susič. Nagrado bo izročil predstavnik Zadrugne kraške banke. Začetek ob 20.30.

Danes Dom Bernarde Alba

V Prosvetnem domu bo danes gostovala srednješolska skupina SDD Jaka Štoka s Proseka in Kontovela z igro Dom Bernarde Alba v režiji gledališke igralke Alide Bevk. Dom Bernarde Alba, velikana španske književnosti F.G. Lorce, je igra, v kateri nastopajo samo ženski liki. Dogajanje se odvija na španskem podeželju v začetku 20.stoletja. Oblastni in ukazovalni ženski Bernardi Alba je umrl mož, ona pa ostane sama s petimi hčerkami. Hčere zapre v hišo in jim ukaže tradicionalno dolgoletno žalovanje. V mladih ženskah vre življenje, vendar se materi ne upajo upreti. Besedilo je režiserka priredila potrebam in zmogljivostim skupine in tako osebe strnila na sedem nastopajočih. Predstavo je skoncentrirala na odnos med mamo in hčerkami in na medsebojne sestrške odnose, kar je bil svojevrsten izziv tako za dekleta kot za režiserko. Z njihovim uspešnim spopadom z zahtevnim, a poetičnim odrskim besedilom, se bomo seznanili danes ob 18. uri v Prosvetnem domu na Opčinah.

V Mačkoljah predstavitev CD-ja zbora Kraški cvet

V naravi je naslov pesmi, ki jo je tržaški skladatelj Adi Danev napisal leta 2007 na podlagi nagrajenega besedila na pesniškem natečaju celodnevne osnovne šole 1.maj 1945: od letos je to tudi naslov novega CD-ja otroškega pevskega zbora Kraški cvet iz Trebč. Priznani in večkrat nagajeni zbor sestre Karmen Koren je želel namreč obeležiti lansko desetletnico delovanja s snemanjem koncertnega programa, ki daje velik poudarek skladbam tržaških in goriških avtorjev Marija Kogoja, Ubalda Vrabca, Frana Venturinija, Staneta Maliča, Brede Šček, a tudi mladega Patricka Quaggiata, skupaj s priredbami večletnega rednega sodelavca zbora Carla Tommasija. Producent, tonski mojster in avtor fotografij na CD-ju je Marjan Kranjc, ki je posnel program v Studiu Artman v Ankaranu. Avtorica grafičnega oblikovanja pa je Janja Dicanidia. Koordinatorica celotnega projekta je predstavnica zbora Tatjana Deklič, ki je sledila od blizu vsem delovnim fazam, od snemanja do predstavitev. »V snemanje smo vložili veliko truda in energij, kar je nekoliko omejilo načrtovanje drugih jubilejnih prireditev ob lanskem desetletnici zbora. Žal mi je predvsem, da nismo ob tem posneli še videodokumenta o naši dejavnosti. Predstavili pa bomo končno CD, ki prikazuje del naše zgodovine s petjem sedanjih in bivših pevcev. Med izbranimi skladbami je več pesmi, ki so vezane na uspešne udeležbe na zborovskih revijah in tekmovanjih. Večina pesmi govori o naravi ali o mladosti, zato smo izbrali ta naslov. Danevova pesem V naravi ima poleg vsebine tudi posebno povezavo z našim zborom, ki jo je krstno izvedel pred nekaj leti.«

Cede bodo predstavili danes ob 18.30 v Srenjski hiši v Mačkoljah. Ob petju zbora in poslušanju posnetkov iz novega CD-ja je predviden tudi govor trebenskega župnika Iva Miklavca, predvajanje fotografij in podelitev diplom. (ROP)

ZGONIK - Dvajsetletnica civilne zaščite

Čut solidarnosti že 20 let njihova vezna nit

Ekipi, ki šteje 54 članov, sta se zahvalila prefekt Giovanni Balsamo in župan Mirko Sarđoč

Hvala, hvala, fantje! S temi besedami je zgoniški župan Mirko Sarđoč včeraj zaključil svoj nagovor ob dvajsetletnici delovanja občinske civilne zaščite. V Domu Briščiki mu je prisluhnila večina štirinapetdesetih članov (v takih in drugačnih uniformah z dvojezičnimi napisi), a tudi predstavniki civilne zaščite iz sosednjih občin. Predvsem pa mu je prisluhnil prefekt Giovanni Balsamo: zgoniškim prostovoljcem je tako izkazal priznanje tudi najvišji državni predstavnik v tržaški pokrajini.

Zgoniška civilna zaščita se lahko ponaša z razveseljivimi podatki: štiriinpetdeset članov, nekaj tisoč ur prostovoljnega dela, aktivno sodelovanje na več frontah. Prostovoljci se na primer ukvarjajo s čiščenjem gozdnih poti, v prvi vrsti tistih, ki bi jim služile med gašenjem morebitnega požara. A tudi z iskanjem izginulih oseb, ali z vzgojno dejavnostjo v šolah. Vezna nit, ki jih veže že dvajset let, je čut solidarnosti; tudi zato je župan Sarđoč ponosen in počaščen, da je član zgoniške ekipe. S prefektom Giovanniem Balsamom sta se prostovoljcem zahvalila za koristno delo, ki ga opravljajo v korist skupnosti, in podelila priložnostna priznanja. Za dvajsetletno sodelovanje so jih prejeli Marino Bresciani, Igor Colja, Ervin Doljak (sedanji koordinator zgoniške ekipe), Boris Dolliani, Igor Furlan, Mitja Grilanc, Ivo Gruden, Damiano Milic, Ljubomir Milic, Luigi Milic, Zvonko Milic, Bruno Pegan (prvi koordinator), Marino Pernarcich, Marco Riolino, Giovanni Sarđo, Mirko Sarđoč, Michele Skerk, Peter Skrk in Marino Versa. Za večletno sodelovanje pa so bili nagrajeni Alberto Biagi, Sladjan Branković, Francesco Breda, Lorenzo Breda, Sergio Bresciani, Gregor Budin, Mauro Dell'Anno, Denis Doljak, Willy Emili, Uroš Fabiani, Hugo Daniel Farneti, Dario Furlan, Luigi Furlan, Tomaž Jazbec, Matej Kocman, Daniele Mauro, Devan Milic, Luciano Milič, Marko Milič, Mauro Milic, Milos Milic, Rado Milič, Aleš Pacor, Igor Pahor, Igor Pegan, Jakob Pernarcich, Matteo Pipan, Alexander Počkaj, Bojan Simoneta, Boris Stocca in Danijel Šušteršič. Priložnostna priznanja pa so prejeli tudi predstavniki civilne zaščite iz Trsta, Repentabra in Doline ter orožniki s Proseka in gozdne straže iz Devina.

Slovesnost je bila tudi priložnost za predstavitev nove avtocisterne (2.000 litrov), pravega tehnološkega dragulja, s katerim po novem razpolaga civilna zaščita iz Zgonika. (pd)

Prefekt Giovanni Balsamo je priznanje za dvajsetletno sodelovanje zročil tudi županu Sarđoču. Spodaj skupinska slika zgoniške ekipe in njihovih včerajšnjih gostov

KROMA

SLOVENSKI KLUB - V torek o knjigi, ki je najprej izšla v nemščini

O fojbah nekoliko drugače

Na srečanju bodo sodelovali Renate Cogoy, Pavel Fonda, Igor Pribac in Marta Verginella

O pojavu fojb so bile napisane številne knjige in znanstveno-zgodovinske raziskave, skupina strokovnjakov pa se je fojb tokrat lotila iz različnih zornih kotov. Sad njihovega dela je knjiga Fojbe, primer psihopatološke recepcije zgodovine, ki je izšla pri ljubljanski založbi Krtina. Gre za prevod knjige (uredili sta jo Luisa Accati in Renate Cogoy), ki je v izvirniku izšla v nemškem jeziku. Knjigo bodo v torek ob 20.30 na pobudo Slovenskega kluba predstavili v Gregorčičevi dvorani v Trstu. Poleg urednice Cogoyeje bodo o knjigi govorili Pavel Fonda, Igor Pribac in Marta Verginella, soavtorji tega zanimivega znanstvenega dela.

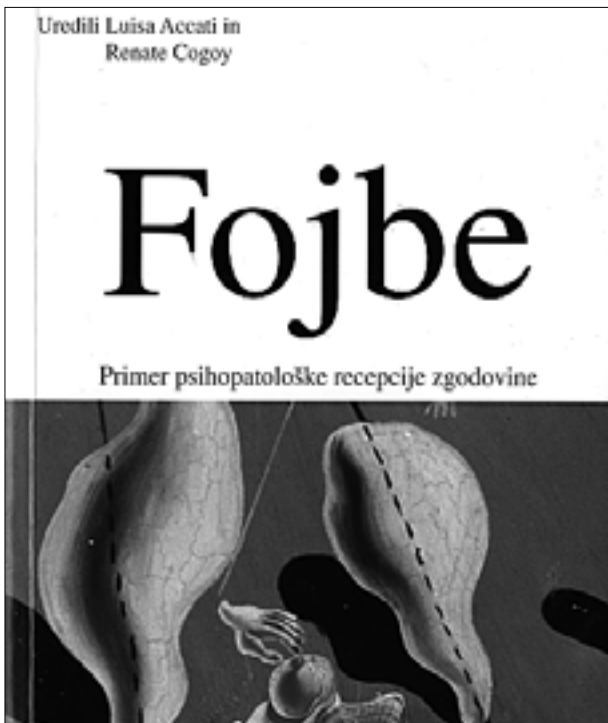
Zgodovinarica Marta Verginella (Univerza v Ljubljani) se v svojem prispevku najprej posveča »vroči« kronologiji na meji med Slovenijo in Italijo od začetka 19. stoletja naprej. Temu sledi prikaz zgodovine fojb in kritična analiza njihovega političnega pojmovanja v današnji Italiji. Filozof Igor Pribac, ki tudi poučuje na ljubljanski Univerzi,

nam ponuja razmišljanja, spomine in podobe o fojbah iz Slovenije. Pribac namena pozornost učinkom italijanskega TV filma Srce v brezno na državljane v Sloveniji, v njegovem prispevku pa je tudi mnogo osebnih doživetij.

Tretji gost torkovega večera je tržaški psihoanalitik Pavel Fonda, ki v prispevku Nedomačni notranji tujec obravnava tudi identiteto slovenske manjšine ter razmer v naši stvarnosti. Ko je nekoč smučal na Južnem Tirolskem je pred kioskom čakal, da bi si naročil klobaso. Nenadoma je Fonda opazil, da postrežejo le tistim, ki naročajo v nemščini. Popadla ga je jeza, da je že skoraj udaril s pestjo po mizi in zavpil: Tukaj smo v Italiji in govori se italijansko.

Fonda se je v zadnjem hipu zadržal, saj se mu je ta stavek zdel znan. Petdeset let pred tem ga je na neki tržaški ulici izrekel mimoidoči, ko je njegovi materi, takrat mlademu dekletu, dal klobuto, ker se je s prijateljico pogovarjala v slovenščini.

Naslovnica knjige, ki jo bodo v torek predstavili v Gregorčičevi dvorani v Trstu

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Miranda Caharija
v predstavi
Maria Uršiča

**JAZ IN ONE,
SKRATKA ME:
ŽENSKE**

V Mali dvorani Ssg

DANES, 19. aprila, ob 16.00

Info in predprodaja: Blagajna SSG
od ponedeljka do petka od 10. do 17. ure.
Brezplačna telefonska številka: 800214302

info@teaterssg.it - www.teaterssg.it

Sklad Mitja Čuk

s prispevkom Tržaške pokrajine organizira v sklopu
"Vsi za vse"- trideset let Sklada - prvo gledališko
srečanje oseb s posebnimi potrebami

FestinvalOp
v Prosvetnem domu na Opčinah

Torek, 21. aprila, od 10. ure, nastopi:
Barvana Klapa-VZS Mitja Čuk, sodeluje VZS Sesljan;
Varstveno delovni center iz Kopra; Bivalno središča iz Medeje.

Sreda, 22. aprila, od 10. ure, nastopi:
Barvana Klapa-VZS Mitja Čuk, sodeluje VZS Sesljan; Cest iz Trsta;
Zavod za usposabljanje Janeza Levca iz Ljubljane. Sledi Čarobni
zaključek s čarodejko Nado. Sodeluje pevka Martina Feri.

Pozdravni nagovor predsednice Sklada Mitja Čuk Stanislave Sosič Čuk.

Častna gostja bo igralka Miranda Caharija

Upravni odbor **SLOVENSKEGA
RAZISKOVALNEGA INŠTITUTA**
sklicuje

OBČNI ZBOR

V SREDO 29. APRILA 2009
ob 17.30 v prvem sklicu
in ob 18.00 uri v drugem sklicu
v Narodnem domu v Trstu, ul. Filzi 14.

DNEVNI RED:

1. Pripustitev novih članov
2. Poročilo ravnateljice o delovanju SLORI-ja

GORICA - Sestali so se predstavniki SKGZ in SSO ter društev Jadro in Tržič

Slovencem iz Laškega pomoč in pozornost

Predlagajo organizacijo vidne kulturne prireditve - S težavo krepijo društvene vrste

Z leve Karlo Mucci (Jadro), Livio Semolič (SKGZ), Walter Bandelj (SSO) in Lucia Germani (Tržič)

BUMBACA

Kulturni društvi Jadro in Tržič ter Združenje staršev slovenske osnovne šole in vrtca iz Romjana opravljajo nezamenljivo vlogo pri ohranjanju in širjenju slovenskega jezika in kulture v Laškem, sploh pa njihovi člani sodelujejo pri vseh čezmejnih pobudah in prireditvah, ki potekajo med Slovenijo in tržiškim mestom okolišjem. Ker je po drugi strani Laško oddaljeno od Gorice in Trsta, potrebujejo slovenski kulturni delavci s tega območja posebno pomoč in pozornost osrednjih manjšinskih organizacij. Ravno zaradi tega sta se v petek na goriškem sedežu SKGZ predsednika društev Jadro in Tržič, Karlo Mucci in Lucia Germani, sestala s pokrajinskima predsednikoma SKGZ in SSO, Liviom Semoličem in Walterjem Bandljem.

Na srečanju so vzeli v pretres težave, s katerimi se spopadajo družbeni delavci s Tržiškega, ob zaključku pa so predlagali organizacijo nekaterih kulturnih dogodkov, s katerimi bi poživili kulturno življenje v Laškem. V prvi vrsti so se sogovorniki zavzeli, da bi prihodnje leto priredili v občinskem gledališču v Tržiču osrednjo Prešernovo proslavo; poleg tega so ugotavljali, da Slovensko stalno gledališče iz Trsta bi lahko vključilo eno izmed svojih predstav v abonma tržiškega občinskega gledališča. Semolič in Bandelj sta se zavzela, da bi čim prej prišlo do srečanja z novo predsednica Slovenskega stalnega gledališča, s katero naj bi se pogovorili o organizaciji predstave v Tržiču. Po besedah Bandlja bi v Tržiču lahko priredili tudi koncert revije Primorska poje, sploh pa

bi morale slovenske deželne ustanove nameniti več pozornosti tržiškemu območju z organizacijo glasbenih in kulturnih dogodkov.

Mucci in Germanijeva sta sogovornika opozorila, da društveno delovanje sloni na prizadevnosti manjšega števila posameznikov, saj doslej niso uspeli okrepiti društvenih odborov. Med pogovorom so ugotavljali, da je v društvih potrebna generacija zamenjava, v tem smislu pa bi lahko črpali nove kadre iz Združenja staršev. Zaradi tega so se na srečanju dogovorili, da v pobude društev Jadro in Tržič ter drugih manjšinskih organizacij bodo vključevali tudi Združenje staršev, tako da se bodo vzpostavile nove oblike sodelovanja.

Mucci je opozoril tudi na aktivno vlogo slovenskih kulturnih delavcev pri vseh pobudah, pobratenjih in stikih med različnimi kraji iz Slovenije in Laškega. »Zaselek Selc je povezan z ostalimi 70 Seli iz Slovenije, ki vsako leto prireajo skupno srečanje. Tovrsten dogodek bo leta 2012 potekal v ronški občini. Po drugi strani je Škocjan povezan z vsemi kraji v Sloveniji in Avstriji, ki so poimenovani po sv. Kancijanu. Letos bo skupno srečanje v Divači, prihodnje leto pa v Škocjanu,« je povedal Mucci in pojasnil, da bodo člani društva Jadro 16. maja letos spremljali ronško delegacijo na obisku v pobrateni Metliki. K navezovanju stikov prispeva tudi društvo Tržič, ki že tretje leto zapored prireja likovni natečaj s šolami iz Tržiča, Ronk in Komna. (dr)

ŠTARANCAN - DS in levica

Na primarnih volitvah izbirajo kandidata

S primarnimi volitvami danes v Štarancu določajo levosredinskega kandidata, ki se bo junija potegoval za župansko mesto. Volivci bodo med 8. in 20. uro na volišču v občinski dvorani Del Bianco lahko glasovali za dosedanjega župana Lorenza Presota, ki ga podpirata Demokratska stranka in Italija vrednot, ter Fabia Marchioja, za katerim stoji lista »Sinistra per Staranzano«.

Da bi štarancanski volivci lahko prisluhnili prepričanjem in vizijam obeh kandidatov, so v petek priredili volilno soočenje, med katerim sta tako Presot in kot Marchio poudarila potrebo po večji participaciji ljudi pri vodenju javnih uprav. Marchio, rojen leta 1957, živi v Štarancu od leta 1980. Nekaj časa je opravljal odborniško funkcijo, za kandidacijo pa se je odločil, da bi pomagal levici k izhodu iz hude krize, v katero je zabredla. Po njegovih besedah je v Štarancu in seveda tudi drugod po Italiji potrebna le-

vica, ki jo mora zaznamovati kritični čut, vendar mora biti istočano pripravljena na dogovarjanje z drugimi političnimi opcijami. Dosedanji župan Presot, rojen leta 1970, je bil prvič izvoljen v občinski svet leta 1992. Med soočenjem je poudaril, da v marsičem soglaša z Marchiojem, primarne volitve pa je predlagal, da bi prispeval k poenotenju štarancanske leve sredine. »Nekateri so moj izziv sprejeli, drugi ne; očitno nekateri iščejo poceni konsenz in se ne zmenijo za štiridesetletno upravno tradicijo, ki je zaznamovala Štarancan,« je poudaril Presot; tarča njegovih kritik sta bili Komunistična prenova in lista »Staranzano partecipa«, ki na prihodnjih volitvah bo sta podprli županskega kandidata Giovannija Deana. Poleg njega in zmagovalca današnjih primarnih volitev se bo za župansko mesto potegoval še desnosredinski kandidat, tako da v Štarancu resno tvegajo uveljavitev desne sredine.

PODGORA - Zasedal rajonski svet

Zavrnilo novo anteno

Jutri z županom o širitvi pokopališča - Zaskrbljenost zaradi usadov na Kalvariji

Podgorski rajonski svet je zavrnil varianto občinskega načrta za mobilno telefonijo. Le-ta namreč predvideva namestitev nove antene v bližini tovarne Gabel v ulici IV Novembre, na zemljišču, ki je zasebna last. Rajonski svet pa zahteva, naj občina nameni postavitvi antene za mobilno telefonijo javno zemljišče. »Dobiček od najemnine bi lahko uprava namenila javnim delom v Podgori,« meni predsednik rajonskega sveta Walter Bandelj.

Ob načrtu za mobilno telefonijo je rajonski svet razpravljal tudi o širitvi pokopališča v Podgori. Bandelj je svetnikom povedal, da se bo jutri na to temo sestal z županom Ettorejem Romolijem in s pristojnim občinskim odbornikom Sergiom Cosmo. Na dnevnem redu pa je bilo tudi vprašanje vodovoda na Kalvariji. »Skrbi nas načrt namestitve radijske antene v bližini cevi, ki jih med drugim ogrožajo tudi usadi,« pravi Bandelj, ki je na problem že opozoril družbo Irisacqua. Rajonski svet se je nazadnje seznanil z letošnjo izvedbo pohoda treh rajonov, ki bo 26. aprila s startom v ulici San Giusto v Podgori.

GORICA - Portelli v imenu DS

»Župan zanemarja stisko trgovcev«

»Romolijeva občinska uprava zanemarja hudo krizo goriškega trgovskega sektorja. O tem vprašanju, ki je bistveno za gospodarski razvoj mesta, smo namreč v programskem dokumentu, ki obsega morje praznih besed, lahko prebrali le nekaj stavkov. Zato ne preseneča, da so po dveh letih upravljanja, v katerih se je njihov položaj celo poslabšal, trgovci obrnili hrbet občinskemu odboru.«

Tako je napad, ki ga je na mestne upravitelje pred nekaj dnevi naslovilo združenje trgovcev Pro turismo, komentiral načelnik Demokratske stranke v občinskem svetu Federico Portelli, ki županu očita pomanjkanje strategije za preporod trgovskega sektorja. »Predstavniki leve sredine se zato dogovarjamo z ekonomskimi operaterji - tako Portelli -, s katerimi želimo začrtati plan za izboljšanje njihovega položaja in popraviti napake Romolijevega odbora. Cilja sta iskane stvarnega odgovora na potrebe trgovcev in priprava načrta, o katerem naj bi občinski svet glasoval že pred koncem poletja.« Demokratska stranka predlaga tudi vrsto drugih pobud za podpiranje trgovskega sektorja, od zmanjšanja stroškov za upravljanje trgovin in spremembe pravilnika za plačevanje davka ICI do iniciativ za poživitev mesta. (Ale)

Gustav film Ljubljana

ONA + ON

Recepti za uspešen zakon?

Avtor in režija: Matevž Luzar

Kulturni dom Gorica (Ul. I.Brass 20)
Jutri, 20. aprila 2009, ob 20.30
Info: Kulturni dom v Gorici (tel. 0481 33288)

Prisrčno vabljeni na odprto razstavo slikarja

Franca Duga

iz Gorice

ČETRTEK, 23. APRILA 2009 OB 18. URI
v galeriji Kulturnega doma v Gorici (Ul. I.Brass, 20).

VRH - Včeraj uradna predaja novega sedeža sovođenjske civilne zaštite

Neutrudnim prostovoljcem zahvala za dragoceno delo

Množična udeležba kolegov iz Slovenije - Lani največ posegov zaradi gozdnih požarov - Priznanje za Gianfranca Tuniza

»Ne hvalimo se radi. Poudariti pa želim, da sem ponosen nad delom naših ekip. Vedno smo prisotni na vseh prizoriščih, naj gre za večje ali manjše nesreče. Doprinos prostovoljcev je v mnogih situacijah res dragocen.« Tako je povedal Orlando Murenec, koordinator sovođenjske civilne zaštite, ki je včeraj praznovala pomemben dan. Na Vrhu je namreč potekalo odprtje novega sedeža organizacije, ki so ga začeli obnavljati pred približno tremi leti. Večji del stroškov - skupno so v popravilo bivše kasarne vložili 130.000 evrov -, je krila deželna civilna zaštita, okrog 30.000 evrov pa je odštela občina Sovodnje. Pomemben doprinos so dali tudi sami prostovoljci, ki so v zadnjem letu dokončali poseg.

Slovesnosti, ki je bila obenem priložnost za predajo namenu novega tovarnjaka civilne zaštite, so se ob krajevnih upraviteljih udeležili goriška prefektnja Maria Augusta Marroso, predstavnik deželne civilne zaštite Mauro Cozzutto, goriški pokrajinski odbornik Marko Marinčič in župan občine Miren-Kostanjevica Zlatko Martin Marušič. Množična je bila tudi udeležba predstavnikov civilne zaštite iz okraja Kras-Soča, Gorice in bližnjih občin, iz Slovenije pa so prišli člani civilne zaštite ter gozdni gasilci iz Mirna-Kostanjevice, Škofje Loke in Podnanosa.

Uvodoma se je prostovoljec zahvalil sovođenjski župan Igor Petejan, ki je postavil njihovo nezamenljivo vlogo pri upravljanju kriznih situacij. Pozdravila sta tu-

di prefektnja in sovođenjski odbornik Slavko Tomsčič, ki je obnovil zgodovino sovođenjske civilne zaštite. Le-ta je bila ustanovljena v drugi polovici 80. let, še pred njo pa je začelo na Vrhu delovati društvo prostovoljnih gasilcev. »Sovođenjska sekcija civilne zaštite je v najrazličnejših okoliščinah dokazala veliko profesionalnost. Ščitila je teritorij in njegovo premoženje, posebno občutljiva pa je bila tudi pri zagotavljanju varnosti občanov,« je povedal Tomsčič. Marinčič je čestital prostovoljcem in poudaril odgovornost, ki si jo morajo pri zagotavljanju varnosti občanov prevzeti javne institucije. »Potrebno je vlagati v varnost javnih poslopij, kontrolo zasebnih stavb ter trajnostni razvoj teritorija,« je povedal odbornik in spomnil, da so pokrajina in občine namenile več milijonov evrov zagotavljanju varnosti šolskih poslopij.

Karolina Černic, ki je povezovala program slovesnosti, je besedo predala še koordinatorju sovođenjske civilne zaštite Orlando Murenec, ki je navedel akcije, pri katerih so bili soudeleženi. Omenil je pogreb papeža Janeza Pavla II., poplavo v kraju Canal Del Ferro in posledice sneženja v Milanu. »Največ posegov smo lani namenili gozdnim požarom, zadnji večji akciji pa smo izpeljali ob nedavni poplavi na Goriškem in po potresu v Abrucih,« je povedal Murenec, ki vodi skupino 47 prostovoljcev. Med včerajšnjo svečanostjo so tudi podelili priznanje Gianfrancu Tunizu, ki je bil dolga leta koordinator društva prostovoljnih gasilcev z Vrha in sovođenjske sekcije civilne zaštite. (Ale)

Gianfranco Tuniz s prejetim priznanjem (levo), svečani rez traku (spodaj) in novi sedež sovođenjske civilne zaštite na Vrhu (desno)

BUMBACA

SALOTTI CALIA
PRESOTTO
CESAR CUCINE
CATTELAN
IDEALFORM TEAM
COPAT CUCINE
SAN GIACOMO
BOMTEMPI
SIA & AMADEUS dodatki

ODPRTO OB NEDELJAH:
16.00 - 19.00

BREZOBRESTNO
FINANSIRANJE

STOCK DESIGN

OPREMLJAMO Z UGLEDNIMI ZNAMKAMI

POD CENO

50 DNEVNIH SOB & 50 MIZ

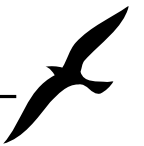
ŽE OD €
700,00

ŽE OD €
250,00

KRMIN

TELEFON 0481 630257
ULICA VINO DELLA PACE, 36-B

IZLET TRGOVCEV IN GEOMETROV NA DUNAJ IN V GRADEC

Dunajski utrinki

Letos smo se dijaki trienija trgovskega in geometrskega oddelka zavoda Žige Zoisa iz Trsta obiskali Dunaj, ki ga večina dijakov še ni videla. Ker pot do Dunaja ni tako zelo dolga, smo se še isti dan lahko sprehodili skozi bivalne prostore cesarskega dvora v Schönbrunnu in se torej najprej srečali z zgodovino dinastije Habzburžanov. Ta dvor je bil nekoč lovski dvorec in ga je za Marijo Terezijo predelal v rokokojskem slogu cesarski arhitekt Pacassi. Ker smo imeli odlično vodičko, smo izvedeli marsikaj zanimivega o tej pomembni dinastiji, ki je prišla sem iz kraja Hazber v Švici in si s premišljenimi porokami pridobila pol Evrope. Ker bi s Karlom VI. dinastija propadla, ker ni bilo moških naslednikov, je Karel VI. izdal „pragmatica sanctio“, s katero je omogočil nasledstvo tudi potomcem ženskega spola. Tako se je začelo obdobje Marije Terezije, tako imenovane matere Avstrije in ene največjih vladaric v evropski zgodovini. Poleg tega, da je Marija Terezija rodila kar 16 hčera, smo izvedeli, da je bila tudi glasbeno nadarjena, saj je bila operna pevka. Tako kot sebe je kroni žrtvovala tudi svoje hčere, ki so se skratka morale omožiti s takrat najpomembnejšimi kronanimi glavami po Evropi. Še najbolj pa je bila v skrbeh za Marijo Antonieto, kot bi slutila njen žalostni konec. Zanj je skrbel tako, da je pošiljala v Pariz zaupnega človeka in potom njega poučila hčerko o tem, kako naj se obnaša v določenih okoliščinah. Zvedeli smo tudi, da je le eni hčerki uspelo kronati svoje ljubezenske sanje. Ta je bila Marija Kristina, ki je z

možem Albertom ustanovila znano umetniško galerijo grafik in slik Albertino. To ime je nastalo iz spojitve njunih imen.

Med sprehodom skozi poslovne sobane cesarja Franca Jožefa smo veliko izvedeli tudi o njegovi lepi in priljubljeni ženi Sissi, o kateri bomo spregovorili pozneje. Ker se je Sissi po tragični smrti sina Rudolfa II. V Mayerlingu, raje mudila na svojem dvorcu na Madžarskem, je cesar Franc Jožef preživel veliko časa sam, čeprav je ženo še vedno močno ljubil. V zadnjih letih življenja, ko je bil tudi bolan, je zanj skrbela predvsem njegova ljubica, neka znana gledališka igralka, in to kar z ženinim privoljenjem.

V preostalih dnevih našega bivanja na Dunaju smo obiskali tudi grobnico habzburške dinastije, v kateri so ohra-

njena njihova srca in zvedeli, da dinastija Habzburžanov še živi in da trenutno najstarejši Habzburžan živi v Nemčiji.

Poslovili smo se od Schonbruna in se po Ringu, kjer je do leta 1857 stalo obzidje, ki naj bi mesto varovalo pred Turki, spustili v srce Dunaja. Peljali smo se mimo operne hiše, ki je po pomembnosti tretja po vrsti za milansko Scalo in nevjorškim Metropolitonom, in koncertno hišo s slavno zlato dvorano, v kateri dunajski filharmoniki vsako leto odigrajo novoletni koncert. Zvedeli smo, da čakajo ljudje v vrsti za vstopnico 20 let in da je cena vstopnice skratka astronomska.

Pred belim parlamentom smo nato zagledali mogočen Atenin kip, ki prikazuje spojitve umetnosti in narave in želi obenem poudariti, da se je demokracija rodila v Grčiji. V parku nasproti parlamenta pa smo ugledali pozlačeni kip Johanna Straussa, ki je dunajski buržuaziji s svojimi valčki podaril nešteto lepih in sproščenih trenutkov.

Še en dvorec je vzbudil naše zanimanje, in to predvsem zaradi likovne zbirke, ki se v njem nahaja. To je dvorec Belvedere, ki ga je cesar podaril v zahvalo nadvojvodi Evgenu Savojskemu, ki je v letih od 1683 do 1736 prebral najprej Turke, nato pa še Francoze. V njem smo doživeli pravi umetniški užitek zlasti ob pogledu na znani Klimtov „Poljub“.

Na Dunaju je študiralo, živel in delovalo tudi veliko Slovencev. Cesarski Dunaj je najprej pritegnil našega Trubarja, ki ga najdemo kot pevca v katedrali sv. Štefana, sicer le za kratek čas, saj ga je z Dunaja pregnal velik strah pred Turki. Vemo pa, da v hofburški knjižni-

ci hranijo en izvod njegovega Abecednika in katekizma. Na dunajski univerzi sta delovala tudi jezikoslovca Jernej Kopitar in Fran Miklošič. Slednjemu so tu celo postavili doprni kip. Veliko let je v mestnem okraju Ottakring živel tudi Ivan Cankar, ki se je ravno tu seznanil s takratno evropsko moderno književnostjo in v tem duhu tudi sam ustvarjal. Dolgo let je v dunajski operi pel tudi tenorist Anton Dermota. Na Dunaju je kot učenec Otta von Wagnerja deloval tudi arhitekt Plečnik, poleg njega pa tudi Max Fabiani. Povsem drugače pa je doživil Dunaj pisatelj Prežihov Voranc, ki je bil zaprt v dunajskih zaporih in v njih baje napisal roman Požganica. Iz naših krajev je na Dunaju študiral pravo tudi pesnik Igo Gruden.

Dunaj nam je razkril se nešteto lepote in zanimivosti: od bazilike sv. Stefana, slikovitega kompleksa Hundertwasser in pisane tržnice Naschmarkt ter Donauturma vse do krasnih ulic in znamenitih dunajskih slaščičarn, v eni od katerih smo se seveda tudi posladkali z znamenito dunajsko sacher torto.

la vsak dan. V prostem času se je Sissi posvečala tudi učenju jezikov. Bila je tudi zelo antikonformistična ženska, saj je tudi kadila, kar je bilo za tiste čase nekaj zelo nenavadnega.

Sissi je bila skratka lepotica, ki je svoje cesarstvo predstavljala z velikim dostojanstvom in eleganco. Uspelo ji je v srcih svojih privržencev zasesti posebno mesto, čeprav se je vedno skušala izogniti protokolu in ceremonijam. Ker je umrla tragične smrti, se je spominjamo s toliko večjo simpatijo in obžalovanjem.

Haus Der Musik

Takoj na začetku smo razumeli, da ne gre za obisk navadnega muzeja. Haus der Musik predstavlja namreč primer modernega in inovativnega muzeja, ki na nazoren način približa publiki skrivnostni svet zvokov. Muzej zahteva od obiskovalca aktivno sodelovanje, saj se lahko kdorkoli improvizira skladatelja z enostavnim metanjem kock. Mirno in sproščeno lahko tudi prisluhnemo sanj-

Lepotne skrivnosti princeze Sissi

Lahko bi rekli, da je bila cesarica Elizabeta, bolje znana kot Sissi, ena najlepših žensk v naši zgodovini. Že pri sedemnajstih letih se je poročila s Francem Jožefom, o katerem je rekla, da ga ima rada, a raje bi videla, da ne bi bil cesar.

Kljub pravljicnemu otrostvu in poroki bo imela Sissi nesrečno življenje. Glavna krivca za to bosta njena želja po svobodi in njena ekstravagantna osebnost. Sissi je bila visoko izobražena ženska, a tudi velik individualist. Rada je potovala in bolj kot dvorno življenje je ljubila sproščeno gibanje v naravi. Zelo je skrbela za lepoto in linijo. Negi las in telesa je posvetila večji del dneva. Zelo je bila ponosna na svoje lase, ki jih je umivala vsako štirinajst dni s posebno mešanico konjaka in jajčnega rumenjaka, medtem ko je krtačenje las trajalo od dve do tri ure dnevno.

Da bi ohranila lepo in mehko kožo, je preizkusila nešteto krem. Najpomembnejši pa so bili zanjo voda, barvila in losjoni. Uporabljala pa je tudi nenavadne maske za obraz: ena je bila iz zmečkanih jagod, druga pa iz surovega telečjega mesa. Sissi se je najraje umivala v toplem oljčnem olju, češ da obdrži mehko in gladko kožo. Spala je brez blazine, da bi obdržala odlično držo. Večkrat je tudi spala z vijoličnim kisom prepojenimi brisačami, ki si jih je položila na boke. Ko se je odpovedal jahanju, je bila sposobna pešachi tudi do devet ur dnevno in to v lepem ali slabem vremenu. Preden je sprejela v službo svoje družabnice, je najprej preizkusila njihovo telesno vzdržljivost, da bi videla, ali so sposobne tolikšnega napora kot ona. V sobi je imela tudi telovadno orodje, tako da je lahko trenira-

skemu novoletnemu koncertu, ki ga vsako leto prireajo slavni dunajski filharmoniki, ki imajo glasbo „v krvi“, saj večkrat sin nasledi očetu.

Medtem ko je polovica muzeja posvečena akustiki in poslušanju zvokov iz narave, je drugi del muzeja posvečen štirim dunajskim velikanom: Hydnu, Mozartu, Beethovnu in Schubertu. S pomočjo slik in slušalk izvemo najpomembnejše podatke o njihovem življenju in delu. S posebnimi slušalkami lahko tudi slišimo, kako je Beethoven vedno slabše slišal, dokler ga sluh ni popolnoma zapustil. V sobi, ki je posvečena Schubertu, kar na mestu lahko zaplešemo dunajski valček. Valček je nekoč predstavljal vulgarni kmečki ples, saj je bonton prepovedal aristokratom tesnejši telesni stik, zaradi česar valčka niso plesali. S časom pa se je tudi bonton spremenil in tako cesarji kot plemiči so prvič na Dunaju zaplesali prevzetni dunajski valček.

V nadaljevanju nas muzej tudi spodbuja k preverjanju znanja in nadarjenosti za dirigiranje. S pomočjo po-

sebne palčke si lahko izberemo skladbo, ki bi jo radi dirigirali in multimedijski orkester sledi našemu mahanju. Skratka, gre za nenavaden muzej, ki zna biti zanimiv in obenem tudi zabaven ter prav nič dolgočasen.

Gustav Klimt

Gustav Klimt velja za vodilnega predstavnika dunajske secesije in je avtor številnih risb, portretov in krajin. Za umetnost se je navdušil že v mladih letih. Zato se je vpisal na dunajsko šolo za dekorativno umetnost in leta 1883 že odprl samostojno atelje in se posvetil predvsem zidnim poslikavam. Tako je poslikal stene mestnega gledališča ter splošnišče umetnostno-zgodovinskega muzeja.

Leta 1897 je bil med ustanovitelji dunajske secesije. To je bila skupina slikarjev, ki so se uprli akademskemu načinu slikanja, s tem da so uporabljali dekorativni slog, ki se je zgledoval pri art nouveau. Na stropu univerzitetnega auditorija je naslikal tudi tri alegorične fre-

ske, ki pa so zaradi poudarjene erotičnosti izzvale pravi škandal, tako da jih je moral odstraniti.

Med njegova najuspešnejša dela pa spada seveda slika Poljub iz leta 1908, ki velja za alegorijo ljubezni. Poljub je simbol vzajemne združitve in pripadnosti, znamenje enotnosti in povezave. Na sliki vidimo moškega, ki je oblečen v haljo, na kateri so narisani pravokotniki različnih velikosti ter z lovorjevim vencem na glavi, kar simbolizira zmagovalca v ljubezenskem razmerju. Dekle pa nosi obleko s svetlo obarvanimi krogi. Zelo je poudarjena zlata barva, ki jo najdemo tudi v ozadiju kot neke vrste avreolo.

Intervjuji z mladimi dunajčani

Dijaki trienija smo po naročilu profesorice nemščine opravili intervju mladim Dunajčanom. Vsak razred je imel eno izmed tem, ki jih je profesorica izbrala. Peti letnik je imel nalogo, da povpraša mlade o univerzi in univerzi-

tetnem študiju na Dunaju. Večina Dunajčanov je pozitivno ocenila ponudbo in kvaliteto tamkajšnje univerze in potrčila dejstvo, da je pol med najmodernejšimi v Evropi. Povedali so tudi, da dejansko ni nobenega problema tako glede vpisa kot tudi glede nadaljevanja študija na mestni univerzi.

Dijaki četrtega razreda so povpraševali absolvente o možnostih zaposlovanja. Večina vprašanih meni, da je dela na Dunaju veliko če se zadovoljiš in sprejmeš ponudbo s strani McDonalda, veleblagovnic, samopostrežb in podobno. Možnosti je kar nekaj za prodajalce v H&M-ih in drugih prodajalnah oblačil. Mladi so z veseljem DJ-ji in natakariji, ker tako pridejo v stik z ljudmi.

Najmlajši razred se je zanimal za prosti čas in zabavo v velemestu in se pri tem zavedal razlik med našimi in njihovimi dejavnostmi. Razvidno je, da mi smo bolj podeželska mladina in se večinoma zabavamo ob vikendih in glede na to, da nimamo velike izbire, smo vedno v istih lokalih. Naši dunajski sovrstniki, hvala dejstvu, da živijo v prestolnici, ki

ima eno najboljših omrežij javnih prevozov na svetu, imajo veliko izbiro lokalov, mladinskih središč, kinodvoran in za polnoletne imajo mnogo diskov.

Cilj teh intervjujev je bil ta, da vidimo nemški jezik in spoznamo kulturo in življenje mladih na Dunaju.

Dunajska arhitektura

Dunaj se mi zdi res imenitno mesto. Nekoč je bilo izredno pomembno in tega se zavemo po njegovi arhitekturi in važnih osebnostih, ki so tam živele. Zelo mi je bila všeč dunajska arhitektura, ki je zelo raznolika in obsega vse arhitekturne sloge. Geometri smo posvetili tudi nekaj časa ogledu vsaj najvažnejših objektov, ki so bili v ožjem središču zgrajeni na prehodu 20. v 21. stoletje in nekaterih novejših stavb. Najbolj so mi bila všeč dela znanega avstrijskega arhitekta Otta Wagnerja, ki je bil po mojem mnenju res iznajdljiv, ker je znal tudi z majhnimi detajli spremeniti videz stavbe in jo narediti bolj privlačno. Ogledali smo si tudi dela nam bolj znanih arhitektov Plečnika in Fabianija. Tudi onadva sta pripomogla k polepsanju mesta s svojimi projekti, ki so bili za tisto obdobje res inovativni.

Kraljeve palače so na Dunaju res mogočne zgradbe. Mislim, da so želeli kralji s tem pokazati vso svojo moč. Habsburžani so po mojem dosegli ta učinek, saj so njihovi gradovi res lepi.

Upam, da se bom v to prekrasno mesto čim prej vrnila, da si ga bom še enkrat ogledala in si pogledala še tiste zanimivosti, ki si jih v petih dneh nismo utegnili ogledati.

Izlet se mi je zdel zelo poučen. Čeprav je bil posvečen predvsem zgodovini, me je prijetno presenetil. Vsi vodiči so bili zelo dobro pripravljeni in so nam znali zelo dobro predstaviti in obrazložiti mestne zanimivosti. Meni je bil najlepši dan četrtek, ko smo si pod vodstvom profesorja Mikaca ogledovali razne stavbe v središču mesta. Zelo je bila posebna in mi je bila všeč pošta-sparakas, ki ima stekleno streho. Zanimivo se mi je zdelo, da so tudi tla v prostoru glavne blagajne tlakovali s polprozornimi ploščicami, ki prepuščajo svetlobo tudi v spodnje nadstropje. Lep se mi je zdel seveda tudi grad Schonbrunn, ki smo si ga ogledali prvi dan. Ta stavba je res nekaj čudovitega. V vseh prostorih in dvoranah stojijo pozlačeni okraski, dragocene slike in stara oprema. Park, ki obdaja grad je ogromen, na njegovem koncu pa stoji še mogočen »gloriet«. Dunaj je name naredil lep vtis in me ne preseneča, da je bilo to mesto eno najpomembnejših v zgodovini Evrope.

Sodelovali so:

Giorgia Christine Abrami, 4.A
Ivana Arduini, 3.G
Gabriele Calzi, 5.A
Alen Čok, 3.G
Matia Mosenich, 5.A
Francesca Sabba, 5.A

Spomin in dialog

Sprava in spoštovanje spomina drugega. Zgleda, da ta dva pojma vsaj dobro desetletje zaznamujeta del političnega diskurza tako med Slovenci kot med Italijani. Kot (bivši? sedanji?) manjšinci lahko opazujemo cikličnost tega vprašanja, in sicer na naši koži. Italijanska sprava ali vsaj začetek slednje, se je začela s pogovorom med Finijem in Violantejem v Trstu. Pred dnevi smo lahko brali (ali v živo sledili) o pogovoru med bivšima senatorjema Budinom in Tothom. Bistvo njenega sporočila je bilo, da je pač treba spoštovati spomin drugega.

Zamisel, ki bi jo morali aplicirati tudi na naš – sorazmerno majhen, a dovolj kompleksen – slovenski prostor. Razlika in razdalja med dvema Slovencema, ne glede na njuno svetovnonazorsko gledanje v polpretekli zgodovini, bi ne smelo predstavljati večje ovire, da bi prišlo do simboličnega pogovora. Čas je, da premostimo najprej v naši skupnosti travme polpretekle zgodovine. Na razpologo imamo še časovne priče tistega časa in veliko število knjig, ki bi morale služiti v opomin bodočim rodovom. Slovenski dialog ali sprava pa zgleda, da še danes leži na slepem tiru. Zakaj? Morda zaradi dejstva, ker bi to koristilo »samo« nam. A dokler ne bo v splošni zavesti, da moramo najprej stvari razčistiti med nami in šele nato s sosedi, bomo še vedno – pa čeprav se bomo s sosedom pogovarjali – v podrejenem položaju.

Jutri bodo v Peterlinovi dvorani podelili literarno nagrado Vstajenje slovenskemu kulturnemu delavcu Marku Kremžarju, ki ga je življenjska pot popeljala

Jezerce Cornino je dolgo okrog 140 metrov, nastalo je v manjši depresiji pod južnimi ostenji gore Prat. Beloglavi jastreb (*Gyps fulvus*) tehta od 7 do 12 kilogramov, razpon kril presega 2,5 m.

NARAVNI REZERVAT V KARNIJI JE VREDEN OBISKA

Mlada »slovenska« orlica priletela do jezerca Cornino

VLADO KLEMŠE

Kratka vest v časopisu Delo, me je spodbudila za obisk naravnega rezervata jezera Cornino v Karniji. Okrog 500 hektarjev veliko zavarovano območje na južnih pobočjih gore Prat in deloma v strugi reke Tilment leži v občini Forgaria. Tu že dve desetletji uspešno izvajajo načrt za ponovno naselitev beloglavega jastreba /*Gyps fulvus*/ na območju Alp, pri katerem sodeluje tudi Narodni park Visoke Ture. Ugodne klimatske razmere in obilica hrane na krmišču privablja jo, poleg jastreb, tudi druge ujede in razne živali. V bližini se tako stalno zadržuje ta ris in divja mačka, občasno pa na območje zaide tudi medved.

Dokaj pogostoma se je letošnjo zimo zadrževala mlada orlica, ki so jo lani avgusta našli ob cesti med Škofjo Loko in Železniki. Prvič so ptico opazili oktobra lani. Kar reden gost je bila preko zime, vse do konca februarja. Dogajanje na krmišču, kjer je ob določenih dneh prava gneča, namreč stalno beležita nekaj deset metrov stran nameščeni fiksni in daljinsko vodeni kameri.

Prav s pomočjo kamere je bilo mogoče zanesljivo ugotoviti odkod prihaja ptica. Novico je slovenskim kolegom posredoval vodja projekta za ponovno naselitev beloglavega jastreba v Alpah, dr. Fulvio Genero, objavljena pa je bila v časopisu Delo 6. marca.

Prisotnost orlov v rezervatu in posebej na krmišču ni redkost, pravi Arduino Candolini, ki dejavnost v rezervatu spremlja že od vsega začetka in ki skrbi tudi za strokovno vodenje. Na širšem območju parka se namreč zadržujeta vsaj dva para planinskega orla. Ob-

časno se te, sicer precej nezaupljive ptice, spustijo tudi na krmišče, ki je sicer prvenstveno namenjeno beloglavim jastrebom, predstavlja pa priložnost za hrano tudi drugim.

Med Škofjo Loko in Corninom, da se povrnemo k »naši« orlici, je okrog sto kilometrov zračne črte, kar je pravzaprav veliko za ptico, ki je življenjsko precej vezana na prostor. V centru si še niso na jasnem, če je orlica vsakič preletela to razdaljo in se nato vračala ali pa se je po nekaj dni zaustavila v bližini.

Med dolgoletnim opazovanjem beloglavega jastreba - največji obisk teh ptic imajo v juniju in juliju - so v Centru zbrali veliko podatkov in izkušenj o obnašanju teh velikih ptic, ki v razponu kril merijo tudi do tri me-

tre, ki so nekaj tisočletij gospodovale v dobršem delu Sredozemlja in tudi v Alpah in ki so jih prebivalci neupravičeno preganjali, češ, da jim uničujejo ovce in drugo živino. Precej neznanek pa ostaja glede obnašanja orlov. Obisk orlice iz okolice Škofje Loke je lep prispevek k širitvi vedenja, oziroma potrditev nekaterih dosedanjih domnev, ugotavlja Arduino Candolini.

Ker so orli v glavnem vezani na določeno območje, ki je lahko večje ali manjše, z ozirom na možnost prehranjevanja, so mladiči nekako izrinjeni na obrobje prostora, ki ga obvladujeta starša, prisiljeni v emigracijo. Tako bi lahko razumeli tudi primer mlade samice iz okolice Škofje Loke. Sicer pa se nekaj podobnega dogaja tudi med beloglavimi

jastrebi. Večina ptic, ki se zaustavljajo v rezervatu so mladiči.

Na vprašanje kako veliko je lahko območje, ki ga obvladuje orlov par Candolini odgovarja, da so na osnovi dosedanjih opazovanj in ugotovitev podatki zelo različni, od najmanj 40 kvadratnih kilometrov pa vse do petkratne površine.

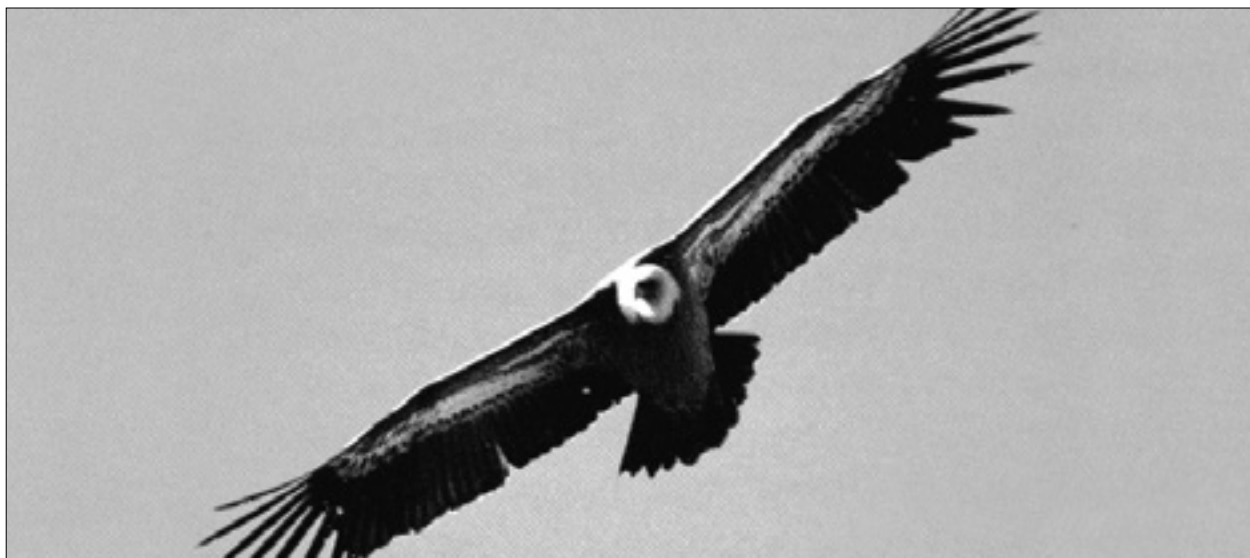
Dejstvo je, da je škofjeloška orlica preživela zimo in to je nedvomno zelo pozitivna ugotovitev. Se bo v Cornino vračala tudi v prihodnje?

Na osnovi dosedanjih izkušenj o obnašanju teh plemenitih ptic, se bo nekaj časa verjetno vračala, leto ali dve, v obdobju odrasčanja in dokler ne bo našla partnerja. To se običajno zgodi med četrtem in šestim letom. Par si zatem izbojuje svoj lasten teritorij in poskrbi za potomstvo, pri čemer imajo samice glavno, dominantno, vlogo, kot lahko presojamo z našimi, človeškimi, očmi in ki je v živalskem svetu kar pogosta.

Orlica običajno izleže dve jajci, mladiča sta navadno različnega spola. Če se najprej zvali samica, ima brat malo možnosti preživetja, ker ga sestra požre. Sicer pa je vzreja potomstva pri orlih zahtevna in zapletena zadeva, ugotavlja Candolini. Običajno prvo leto preživi le kakih šestdeset odstotkov mladičev.

Pogovor z Arduino Candolinijem se dotakne tudi še zmeraj aktualne teme, to je odnosa krajevnega prebivalstva do različnih pobud na področju varstva okolja.

Načrt o ponovni naselitvi beloglavega jastreba so domačini sprva sprejeli s pomisleki, velikim nezaupanjem in nasprotovanjem. Ščasoma se je odnos začel spreminjati, zlasti še, ko so nekateri med najbolj vnetimi nasprotniki ugotovili, da jastrebi, v nasprotju s površnim in splošnim prepričanjem, ne delajo nobene škode, ker opravljajo vlogo pometačev in se hranijo le z mrhovino in da obiskovalci rezervata, iz Italije pa tudi nekaterih evropskih držav, pri čemer prednjačijo Avstrijci, prinašajo zaslužek gostincem, domačini pa veliko lažje prodajajo domača jabolka in druge pridelke. Nekaj več priložnosti torej za preživetje prebivalcev v vaseh stisnjenih med desnim bregom Tilmenta in južnim robom predalpskega sveta, ki so bili, vse do pred nekaj desetletij, prisiljeni v emigracijo, ali, kakor se temu reče, s trebuhom za kruhom.

In kako je z obiskom v rezervatu?

Največ imajo seveda skupinskih, vodenih obiskov dijakov pa tudi društev. V zadnjem času se veča tudi število obiskovalcev iz Slovenije. Prihajajo pa tudi posamezniki, ljubitelji narave in posebej ptic.

»Žal pa zanimanje za naravo in za delo v Centru še zdaleč ne dosega stopnje, ki bi si jo želeli«, ugotavlja Candolini med krajšim sprehodom v okolici stavbe upravnega središča rezervata, od koder je videti tudi krmišče za ujede, na skalnatem pomolu pod strmimi stenami gore Prat.

In vendar gre za izredno zanimivo raziskovalno dejavnost, za del mednarodne opazovalne mreže, ki v širšem prostoru, med Sredozemljem, Balkanom in Alpami, raziskuje, poleg beloglavega jastreba, življenje nekaterih redkih in ogroženih vrst ptic. Nekakšno povezovalno središče je bolonjski Istituto per la fauna selvatica. Sicer pa odlično sodelujejo tudi z upravo Nacionalnega parka Visoke Ture, ki je partner pri izvajanju načrta o ponovni naselitvi beloglavega jastreba in ki zaobjema okrog 2000 kvadratnih kilometrov površine.

Splošna ocena večletnega dela je pozitivna. Število jastreb, ki se za krajši ali daljši čas zadržijo na območju rezervata zadnja leta presega stotino. Prihajajo iz raznih območij mediteranskega bazena. Največ je seveda »dalmatincev«, ki so najbližje, vendar so gostje tudi iz Bolgarije, Grčije, Španije, Izraela, Francije. Zgleda, da beloglavih jastreb, ki domujejo v Južni Italiji Cornino ne zanima in ubirajo druge smeri, v glavnem proti Severni Afriki. Ker je zaščiteno območje na strateško pomembnem koridorju, se, sicer bolj poredkoma v rezervatu ustavijo tudi zelo redke in v tem predelu že povsem iztrebljene.

Positivna je tudi ugotovitev, da se število ptic, tudi velikih ujed, v zadnjem času povečuje. Ustanovitev dveh parkov v neposredni bližini, Parku Julijskih predalp, s središčem v Reziji in Parka »Dolomiti Friulane« na območju med Furlanijo in Venetom ima nedvomno pozitivne učinke.

Naravni rezervat Jezero Cornino je ustanovila Dežela, ki tudi sofinansira različne pobude, upravljanje pa je zaupano občini Forgaria.

Trenutno je rezervat za obiskovalce odprt ob sobotah, nedeljah in praznikih. Obisk v sprejemnem centru, sprehod po urejeni pešpoti do jezera Cornino, spust do rečne struge Tilmenta in njegovih rokavov ter povratek na izhodišče traja okrog dve uri.

Plača se vstopnina.

Morda pa ne bo odveč še informacija, kako se najhitreje pripeljemo v kraj, ki leži samo nekaj kilometrov (15 minut vožnje) od po pršutarnah znanega kraja San Daniele. Avtocesto A 23 zapustimo pri Gemoni (Humin) oz. Osoppu in se usmerimo proti San Danieleju. Po Majanu zavijemo desno, proti Tilmentu in sledimo smerokazom. Obisk naravnega rezervata lahko dopolnimo še z ogledom drugih zanimivosti v bližnji okolici. Vredna ogleda je vojaška utrdba v Osoppu.

Podrobnejša pojasnila o možnostih obiska nudijo v sprejemnem centru tel. 0427/808526 ter na županstvu v Forgarii, tel. 0427/808137.

Na Forumu je sodelovalo preko dvatisoč delegatov številnih držav iz vsega sveta. Sprejeti dokument vsebuje vrsto pogojev, ki jih je potrebno uresničiti za povezano in učinkovito reformistično politiko, ki bo kos finančni krizi in sodobnim problemom globalizacije.

GLOBALNI NAPREDNI FORUM (GPF)

Kako biti kos problemom, ki jih prinaša globalizacija

ŠTEFAN ČOK IN DAVID PETERIN

Global Progressive Forum (GPF), ki se je odvijal v Bruslju 2. in 3. aprila, je pobuda Stranke evropskih socialistov ter Socialistične Internacionalne. Nastal je v duhu svetovnega foruma, ki se je odvijal v Portu Alegre januarja 2001. Global Progressive Forum se je v Bruslju sestel tretjič, saj sta se prva foruma odvijala novembra 2003 ter septembra 2005, ko se je forum sestel v Milanu v sklopu državnega festivala Unità.

V Bruslju je sodelovalo skoraj 2.000 delegatov, ki so prišli iz najrazličnejših krajev, ali kot predstavniki strank in organizacij ali pa ker so se samostojno prijavi, kot sva storila midva. Mnogi delegati so prišli iz evropskih držav, prisotne pa so bile tudi številne delegacije iz severne Amerike, med katerimi velja omeniti bivšega predsednika Billa Clintona in bivšega predsednika Demokratske stranke Howarda Deana, iz južne Amerike, iz Afrike ter iz Azije. Ob plenarnih skupščinah so se odvijale tudi številne delovne skupine, npr. o klimatskih spremembah, o gospodarski krizi, o razvoju tretjega sveta, o reformi svetovnih in gospodarskih sistemov ter o vlogi Evropske Unije. Večina predavanj je bila v angleščini, nekatera v francoščini, na razpolago pa je bilo tudi simultano prevajanje v angleščino, francoščino, nemščino in

španščino.

Forum sta uvedla Poul-Nyrup Rasmussen, predsednik Stranke evropskih socialistov, ter bivši ameriški predsednik Bill Clinton. Govoril je direktno, brez nepotrebnih besednih olepšav in v polurnem nagovoru zadel bistvene svetovne probleme in nakazal njihove rešitve. Kot je sam rekel, odkar ni več predsednik, lahko svobodno govori, ni mu več treba paziti na to, kako, kje in kaj izusti. Škoda le, da sedaj, ko nima več vezanega jezika, ga ne posluša več toliko ljudi, kot ga je poslušalo, ko je bil predsednik. Svetovne probleme je sintetiziral s tremi besedami: neenakost, nestabilnost in nevzdržnost. Po njegovem mnenju so trije pojmi tesno povezani med sabo in jih rešujemo lahko le skupaj. Neenakost obstaja med manj in bolj razvitimi državami, kot tudi znotraj države same med državljani. Najbolj razvidno neenakost med ljudmi se opazi pri dostopu do znanja skozi šole in do zdravstvene oskrbe potom javnega zdravstva, visoka stopnja takih neenakosti je vedno povod za nestabilnost. V nagovoru, ki je na svoje sedeže prilepil vse delegate GPF-ja, ki so v popolni tišini pozorno poslušali predsednikovim besedam, je Clinton označil za krivce širjenja jedrskega orožja, ki je največja grožnja za svetovno stabilnost, ravno prevelike razlike življenjskih standardov med državami. Dolžnost reformistov, je po Clintonovem mnenju pomagati tistim

državam, ki si želijo ven iz težav in so pripravljene sprejeti tujo pomoč, ničesar pa ne smemo vsiljevati.

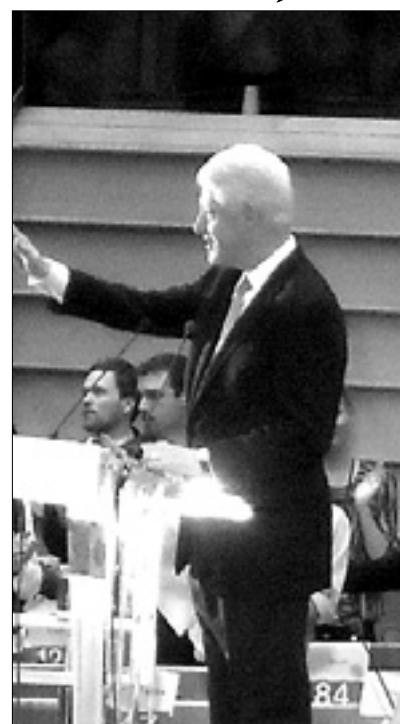
Clinton se je, kot je bilo predvidljivo, dotaknil tudi ekonomske krize, ki pa po njegovem ne sme biti izgovor za odlašanje pri obravnavanju Afriškega vprašanja ali pri odlašanju

s procesom večje integracije Evropske unije. »Rabimo močno in enotno EU«, je bil dvakratni predsednik ZDA zelo jase. Biti progresist v tem trenutku pomeni podpirati ustvarjanje delovnih mest in to ne glede na celino ali državo iz katere prihajamo, razmišljati moramo globalno in se ne zapirati v svoje vrtove.

Bivši predsednik je zarisal tudi pot do izhoda iz ekonomske krize in nestabilnosti. Po njegovem je ključni problem vzdržnost, ker ne moremo več proizvajati z industrijskimi obrati z zastarelo tehnologijo, ki uporabljajo neverjetno količino energije in naravnih zalog. Na tak način bi obsodili naslednje generacije na katastrofe, ki bodo sledile izčrpanju narave. V živem pristopu do obravnavane teme, ki jo je predsednik izpostavljal v celotnem posegu, je opisal tudi nekaj enostavnih primerov polnih simbolnega pomena. »Ko vidim smet na tleh, vidim službo, ker bo treba smet odstraniti, vidim torej tudi plačo za delavca, ki bo to naredil.« Tako se reši problem vzdržnosti, z ustvarjanjem novih delovnih mest, ki skrbijo za nego okolja. Na tak način bomo premagali tudi neenakost, saj bo na razpolago več delovnih mest. Enakomerneje porazdeljeno bogastvo pa bo samodejno prineslo kot posledico še stabilnost.

Dolgoročni vzdržni in stabilni razvoj se lahko doseže le s skupnimi močmi, v globaliziranem svetu ne obstajajo več zaprte skupnosti ali trgi, ki bi omogočali eni sami državi, da uspeva, če se poleg nje ne razvijajo še vse ostale. Dovolj je z razmišljanjem o tem, kaj je treba narediti, potrebe zemlje in ljudi smo že obravnavali in izluščili na številnih razpravah svetovnega formata, na vrsti je vprašanje, kako to doseči. »Vsak od nas, v odgovornostih ki jih nosimo v svojih državah ali mednarodnih organizacijah mora narediti svoje, zato, da izboljšamo stanje na teh treh področjih, začenši z vzdržnostjo.« je zaključil Clinton.

Forum se je zaključil s podpisom skupne deklaracije pod naslovom »Ljudje na prvo mesto-Napočil je čas za svetovni New Deal«. V dokumentu je zapisano, da je kriza sad globalnega finančnega tržišča, ki je v teh letih delovalo brez kateregakoli pravila. Maloštevilna skupina ljudi je za svojo korist žrtvovala splošen razvoj sveta, delavna mesta ter okolje. Kriza je počila v trenutku, ko je svet doživljal že celo vrsto drugih kriz: klimatske spremembe, AIDS v Afriki, pomanjkanje svobode in demokracije v mnogih državah, korupcija in vojne. Dosedanji odgovori na globalne probleme so bili popolnoma nezadostni in postavljajo svetovno javnost pred jasno izbiro: ali nadaljevati na poti reševanja problemov iz strani posameznih držav, ki iščejo izhod iz krize, ne da bi upoštevale drugih ter na škodo energetske učinkovitega gospodarstva, ali pa izbrati pot meddržavnega sodelovanja ter solidarnosti v podporo gospodarski rasti, razvoju in dostojnim zaposlitvam. Cilj naprednih sil ni izhod iz krize, ki bi omogočil nadaljevanje globalizacije v taki obliki, kot se je razvijala v teh le-

tih, temveč korenita sprememba svetovnega vodenja politike ter gospodarstva.

Osnovni posegi nove napredne politike so: največja koordinirana davčna spodbuda sodobne zgodovine, da bi se stotine milijonov ljudi rešilo revščine in brezposelnosti; regulacija svetovnega finančnega sistema v podporo realnemu gospodarstvu, tudi z ukinitvijo davčnih paradizov in bančne tajnosti; podpora v prid gospodarstvu, ki naj spoštuje okolje in naj sloni na obnovljivih energetskih virih; podpora pravični trgovini, podpora razvojnim politikam proti revščini, podpora nevladnim organizacijam, večja skrb za dostojne zaposlitve, pravičnejša porazdelitev dobička med kapitalom in delom, zagotovitev pravic žensk in zastopnosti žensk na vseh nivojih, močno vlaganje, da bi zaščitili prebivalstvo najrevnejših držav pred ekonomsko krizo

Udejanjanje teh točk bo zahtevalo učinkovitejšo svetovno vodenje gospodarskih in političnih procesov, z močnejšim vplivom držav v razvoju ter civilne družbe in z uravnovešenjem štirih ključnih sektorjev: financ, trgovanja, zaščite okolja in dela.

Resolucijo je podpisalo široko zastopstvo naprednih sil, tako iz razvitih držav kot iz držav Tretjega sveta, ta dokument bo podlaga za delovanje teh sil v naslednjih mesecih. Kot mladi osebi, ki se sprašujeva o tem, kakšna bo bodočnost našega mesta, države v kateri živiva in celotnega planeta, ocenjujemo zelo pozitivno proces združevanja in medsebojne pomoči naprednih sil, ki so aktivne po svetu. Sodelovanje pri istem omizju ameriških demokratov, evropskih socialističnih, socialdemokratskih in naprednih sil v širšem pomenu besede ter tistih sil, ki se v državah v razvoju zavzemajo za različen model globalizacije, kot npr. Lulova Brazilija ali pa Stranka Kongresa v Indiji, je dolgotrajen in nelahek proces. Le preko svetovne politične strategije pa bomo lahko kos gospodarskim in družbenim problemom, ki so se pojavili z globalizacijo.

ABRUCI - Nadaljujejo se popotresne polemike

Predsednik Napolitano obsoja: v Abrucih lakomnost in preziranje

Nova Berlusconijska provokacija: nekateri delamo, drugi izgubljajo čas s preiskavami

RIM/LAQUILA - K tragičnemu obračunu potresa, ki je 6. avgusta prizadel Abruce, je pripomoglo preziranje pravil in interesov prebivalstva. Predsednik države Giorgio Napolitano je včeraj z nedoumnimi besedami pokazal s prstom na posameznike, ki so špekulirali na račun gradbenih materialov oziroma niso spoštovali protipotresnih predpisov. Med srečanjem s predstavniki frančiškanskega reda se je retorično vprašal, ali niso podobna deviantna obnašanja tudi vzrok za gospodarsko in socialno krizo, ki pesti italijansko družbo.

Medtem je predsednik vlade Silvio Berlusconi, ki je včeraj sedmič obiskal območje potresa, poskrbel za novo provokacijo: nekateri smo si zavihali rokave, drugi skušajo ugotoviti morebitne odgovornosti. In dodal: preiskave so dobrodošle, a ne izgubljammo časa. Nemudoma mu je odgovoril javni tožilec Alfredo Rossini: naše preiskave niso izguba časa in ne ovirajo obnove. Med obnovo in preiskavami sploh ne vidim nobene povezave.

Na Berlusconijsve besede se je kritično odzval tudi tajnik Demokratske stranke Dario Franceschini in ga med drugim povabil, naj 25. aprila proslavi dan osvoboditve.

Berlusconi je potrdil, da bo 24. aprila italijanska vlada zasedala v L'Aquila. Vlada naj bi tudi že razpolagala s sredstvi, ki so potrebna za obnovo: državljanom naj bi zato ne nalagali novih davkov. Državni fondi bodo po njegovih besedah v celoti krili stroške za obnovo stavb in hiš: poškodovana naj bi vsekakor bila vsaka četrta hiša, v ostale naj bi se prebivalci vrnili v roku nekaj dni.

Medtem se v Abrucih zemlja še vedno trese, počasi pa se vrača tudi volja do življenja. Na vrtu šole Collodi so včeraj slavili prvo poroko, saj sta se Maria Chiara in Massimo odločila, da si kljub vsemu obljubita večno zvestobo.

Katoliški verniki pa se posebno veselijo novice, da bo papež obiskal Abruce 28. aprila. Priprave na njegov obisk so se že začele.

Predsednik republike Giorgio Napolitano

ANSA

LJUBLJANA

Slovenija: Pahor pred novo težavo?

LJUBLJANA - »Pričakujem, da se bo na torkovi izredni seji sveta stranke pojavilo tudi vprašanje izstopa iz koalicije,« je za TV Slovenija včeraj dejal predstavnik Zaresa in gospodarski minister Matej Lahovnik. Meni, da je čas za premislek, ali lahko ostanejo v vladi, »v kateri očitno obstajajo prehude razlike«. Ni izključil niti možnosti, da bi odstopil kot minister. Kot je povedal Lahovnik, nekateri v vladi očitno menijo, da je neukrepanje v teh trenutkih mogoče, medtem ko sam meni, da je čas za ukrepanje.

Po njegovem mnenju razmere v gospodarstvu namreč »ne omogočajo, da ne bi ukrepali tam, kjer je to potrebno. Zato je resnično čas, da premislimo ali lahko ostanemo v tej vladi, kjer očitno obstajajo prehude razlike med partnerji, ali pa je bolje, da si podamo roko in zaželimo srečno,« je dejal še Lahovnik. (STA)

VRH AMERIŠKIH DRŽAV

Novo poglavje odnosov med Amerikama?

Precejšnjo medijsko pozornost je vzbudil stisk roke med Chavezom in Obama

ANSA

PORT OF SPAIN - V mestu Port of Spain v Trinidadu in Tobagu se je v petek začel vrh Organizacije ameriških držav (OAS). Ameriški predsednik Barack Obama je ob začetku srečanja poudaril, da želi »nov začetek« v odnosih s Kubo, kar bi pomenilo, da bi ZDA priznale napake iz preteklosti, podobno pa naj bi storila tudi Kuba. Tudi voditelji nekaterih drugih držav, ki sodelujejo na srečanju, so poudarili, da vlada v Latinski Ameriki prepričanje, da bi morale ZDA ukiniti blokado Kube in jo ponovno sprejeti v mednarodne organizacije. Kube ni na vrhu, na katerem sicer sodeluje vseh ostalih 34 držav iz obeh Amerik.

Obama se je še zavzel za novo stran v odnosih med državami obeh Amerik. »V naših odnosih ni starejših in mlajših partnerjev; gre le za zaveze, ki temeljijo na medsebojnem spoštovanju, skupnih interesih in skupnih vrednotah,« je pojasnil ameriški predsednik. Ob tem je priznal, da so ZDA v preteklosti nekajkrat delovale ločeno od ostalih držav regije ali pa so hotele drugim narekovati tempo, kar Washingtonu očitajo predvsem številne države Latinske Amerike.

Za nov odnos med državami obeh Amerik se je po poročanju

nemške tiskovne agencije DPA zavzela tudi argentinska predsednica Cristina Fernandez de Kirchner. »Iskreno verjamemo, da smo v obeh Amerikah pred drugo priložnostjo za izgradnjo novega odnosa. Ne izpustimo je,« je dejala in dodala: »Smo pred zgodovinskim trenutkom.«

Obama pa je dejal, da gre za »kritičen trenutek« za vse prebivalce Amerik, ki jih je prizadela gospodarska in finančna kriza. »Sem nisem prišel zato, da bi govoril o preteklosti. Sem sem prišel, da bi se ukvarjal s prihodnostjo,« je dejal in poudaril, da lahko države s sodelovanjem naredijo pomembne korake proti blaginji, varnosti in svobodi.

Ameriški predsednik je še priznal, da so ZDA delno odgovorne za krizo, ob tem pa pozval k regulaciji finančnega sistema, s katero bi preprečili, da bi se kaj podobnega ponovilo.

Obama se je ob robu vrha sešel z venezuelskim predsednikom Hugom Chavezom, ki je bil neusmiljen kritik ZDA v času, ko je državo vodil Obamov predhodnik George Bush. Po poročanju ameriške tiskovne agencije AP je bilo srečanje izredno kratko, saj sta se predsednika le rokovala in nasmehnila drug drugemu ter izmenjala nekaj vljudnostnih fraz. (STA)

ABRUCI - Ocene kulturnega ministra Bondija

Obnova kulturnih in verskih spomenikov bo dolga in draga

RIM - Potres, ki je 6. aprila prizadel Abruce, je na zgodovinskih spomenikih in objektih zapustil za 50 milijonov evrov škode.

To so uradne ocene, ki jih je v petek med obiskom v potresu prizadetega območja navedel italijanski minister za kulturo Sandro Bondi. »Stanje spomenikov in cerkva je dramatično. Bazilika Collemaggio v L'Aquila, stolnica, cerkev sv. Bernhardina Sienskega in španska utrdba so močno poškodovani, prav tako na stotine cerkva na širšem območju. V prihodnjih letih nas čaka dolga in trnova pot njihove obnove,« so bile Bondijeve besede v intervjuju za eno od TV postaj.

Po prvih ocenah škode namravajo kulturne objekte, poškodovane cerkve in spomenike najprej zavarovati in za te nujne ukrepe je ministrstvo za kulturo dalo na razpolago 10 milijonov evrov. Minister je pohvalil nedavni poziv predsednika italijanske vlade Silvia Berlusconijskega tujim partnerjem, naj spomenike, ki so jim iz zgodovinskih razlogov blizu, »posvojijo« in restavrirajo. »Sestavljamo seznam poškodovanih spomenikov, ki jih bomo predložili evropskim in neevropskim partnerjem. Kjer tuja pomoč ne bo zadostovala, bo priskočila na pomoč Italija,« je pojasnil Bondi.

Strokovnjaki z ministrstva za kulturo v Rimu so obenem sporočili, da je 60 odstotkov italijanskih kulturnih spomenikov in zgodovinskih zgradb v Italiji ogroženih zaradi potresov. Več kot 150.000 zgodovinskih objektov stoji na območjih z visokim potresnim tveganjem. Pomembno je, da bi zrušitev stavb v primeru potresa preprečili z ustreznimi gradbenimi posegi. »Preprečevanje stane manj kot obnova,« je poudaril generalni direktor, pristojen za zgodovinske gradnje, Roberto Cecchi.

V reševanje poškodovane kulturne dediščine se bo vključil tudi Vatikan. Sveta stolica je pozvala za sebnost in javne institucije, naj posvojijo poškodovano sakralno umetnost. Profesor Francesco Buranelli, tajnik papeške komisije za cerkvene umetnostne zaklade, je ocenil, da je potrebno nemudoma spraviti na varno in začeti restavrirati slike ter druge umetnine iz cerkva, poškodovanih v potresu. (STA)

ABRUCI - Skoraj dva tedna po potresu

Gasilci iz naše dežele delajo 16 ur dnevno

LAQUILA - Gasilci iz FJK so še vedno na delu v Abrucih, postojanko imajo v Monticchio pri L'Aquila. V teh dneh se odpravljajo po zapuščene predmete v poškodovane hiše in odstranjujejo nevarne razbitine. Specialisti pregledujejo katedralo Sv. Bernardina. Vsi gasilci delajo od 7. do 23. ure, po poročanju tržaškega poveljstva pa utrujenost v hipu mine, ko se jim domačini za opravljeno delo zahvalijo. V četrtek so tržaški gasilci v kraju Roio Piano spravili na varno kip vaškega zašvetnika. Namestili so ga v improvizirano šotorsko kapelico, kjer je bil na sporedu krst.

jasno

zmerno oblačno

oblačno

rahel dež

zmeren dež

močan dež

nevihte

veter

megla

rahel sneg

zmeren sneg

močan sneg

topla fronta

hladna fronta

okluzija

izobara

C središče ciklona

A središče anticklona

VREMENSKA SLIKA

Temperature zraka so bile izmerjene včeraj ob 7 in 13 uri.

Danes in jutri bo nad tirensko morje v višinah prispelo območje nizkega zračnega pritiska, ki bo s seboj pri tleh prineslo vzhodne vetrove ter vlažne južne tokove nad severno Italijo. Ker je razvoj območja nizkega pritiska precej nepredvidljiv, je težko oceniti koliko bo vplivalo v našo deželo.

Nad severnim Sredozemljem je plitvo območje nizkega zračnega pritiska. Z jugozahodnimi vetrovi nad naše kraje v višinah priteka razmeroma vlažen zrak.

DOLŽINA DNEVA

Sonce vzide ob 6.12 in zatone ob 19.57
Dolžina dneva 13.45

BIOPROGNOZA

Vremensko občutljivi ljudje bodo imeli težave, ki bodo pogostejše v drugi polovici dneva.

MORJE

Morje je rahlo razgibano, temperatura morja 16,6 stopinj C.

TEMPERATURE V GORAH °C

500 m	13	2000 m	2
1000 m	9	2500 m	-1
1500 m	4	2864 m	-3

UV INDEKS

UV indeks bo sredi dneva ob jasnem vremenu v gorah 6, po nižinah 5.

PLIMOVANJE

Danes: ob 2.39 najnižje -12 cm, ob 7.39 najvišje 14 cm, ob 13.38 najnižje -35 cm, ob 20.15 najvišje 36 cm.
Jutri: ob 2.47 najnižje -21 cm, ob 8.15 najvišje 21 cm, ob 14.07 najnižje -39 cm, ob 20.34 najvišje 42 cm.

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda R. Slovenije in deželne meteorološke opazovalnice ARPA OSMER

NAPOVED ZA DANES

Sprva bomo imeli zmerno oblačno do delno oblačno vreme v hri- bih, v nižavju in ob obali bo spremenljivo, vendar bo tekom jutra oblačnost narasla in prekrila nebo nad vs do željo. Popoldan bodo na vzhodu možne pretežno šibke padavine, na zahodu pa zmerne, vendar ni izključena kakšna krajevna nevihta. Ob obali bo pihal zmeren veter v smeri med jugo-vzhodom ter severo-vzhodom.

Od juga se bo pooblačilo, v južni polovici Slovenije se bodo začele pojavljati krajevne padavine, ki se bodo popoldne nekoliko okrepile in zajele večji del države. Najnižje jutranje temperature bodo od 4 do 10, ob morju okoli 12, najvišje dnevne od 12 do 18 stopinj C.

NAPOVED ZA JUTRI

Razvoj vremena je nepredvidljiv. Najverjetneje bo oblačno z možnostjo prehodnega dežja ali krajevne plohe.

Jutri bo spremenljivo do pretežno oblačno s krajevnimi pa- davinami, ki bodo bolj pogoste v južni in vzhodni Sloveniji.

NOVOGRADNJA DIREKTNA PRODAJA

IMMOBILIARE IRSARA S.r.l.

Str. Daméz 3, 39036 - Badia (BZ)
0471.838079 - 3351017047 - www.immobiliareirsara.it
projekt in info: Marzi & Sterni Ingegneri Associati
ul. XXX Oktobra 17 - Narodna ul. 36/1 - Trst
040.630459 - www.marzisterni.it

Opčine - ul. Refoška - Trst

visokokvalitetne ekovarčne hiše z vrtom

DOPIS IZ PARIZA

Andy Warhol, čudak in genialen umetnik

»Vsi moji portreti morajo biti enake velikosti, tako SE lahko združijo in sestavijo velik portret, imenovan Portret družbe. Dobra ideja, kajne? Morda bo Metropolitan Museum v bodoče hotel katerega.«

Tako je nekoč rekel Andy Warhol (1928-1987), kralj pop arta, kateremu je posvečena razstava v Grand Palais. Dogodek je edinstven zaradi števila del in tudi zato, ker je bila njegova zadnja retrospektiva leta 1979 v Whitney Museum. Od leta 1967 vse do leta 1987 je Andy Warhol realiziral portrete slavnih oseb- nosti - od zvezd filma in glasbe (Brigitte Bardot, Jane Fonda, Sylvester Stallone...), politike (Willy Brandt, Edward Kennedy), mode (Yves Saint-Laurent, Sonia Ry- kiel...), jet-seta (Gianni Agnelli, Gunther Sachs...), do zbiralcev in poslovnežev (Dominique de Ménéil, Bruno Bischofberger...) - ter vsakdanjih smrtnikov. Prva, ki sta naročila Warholu portret, sta bila Ethel in Robert Scull, bogata podjetnika in velika zbiralca ume- tnin iz New Yorka. Z njima je Warhol prvič sam fo- tografiral oziroma ni uporabil obstoječega portreta.

Sicer pa, slaven ali ne, vsi so se morali podrediti njegovi metodi. Warhol je v posojem ateljeju »Fac- tory« najprej fotografiral s polaroid Big Shot (več sto fotografij je shranjenih v muzeju Warhol v Pitts- burgu in nekatere so razstavljene tudi v Grand Pa- laisu), nato je izbral najboljše klišeje in jih nazad- nje obdelal. Warholova dela dajejo občutek serijskega, industrijskega, anonimnega, toda prav z njim je ponovno zaživela umetnost potreta, ki je bila dol- go zapostavljena. Med najbolj znanimi je gotovo multiportret Marilyn Monroe; Warhol ga je reali- ziral kmalu po smrti igralk. V ponavljanju je Ma- rilyn povečana kot ikona, toda izgubi humani vi- dik. Igralka uteleša tisto dvojnost hoolywoodskih zvezd med mediatizirano figuro in realno osebnostjo. Kot je tudi sama rekla »Že prav biti del fan- tazmov ljudi, toda želeli bi tudi, da nas sprejmejo za tisto kar smo«. Marilyn, simbol lepote in zape- ljivosti, je ostala ujeta med mediatizirano figuro ter realnostjo in v tej igri se je kot mnogi izgubila.

S portretom je Warhol raziskoval obraz in člo- veka; portret, predvsem avtoportret (Andy Warhol je realiziral tudi avtoportrete), deluje kot nečimrnost ali kot vprašanje o človeku. »Svetu, ki ima tako rad vi- dez je Warhol dal zrcalo, ki ga sliči kot mu je najbolj všeč...« je napisano na razstavi. Ta svet, ki manipuli- ra ne le s svojimi zvezdami, ampak tudi s čustvi lju- di. Po smrti predsednika Kennedyja je Warhol reali- ziral več kot 300 portretov vdove Jacqueline. Sam pa je tako komentiral smrt predsednika: »Ko so umori- li predsednik Kennedyja, sem zvedel novico po radiu (...) Najbolj me je motilo, kako radio in televizija pro- gramirata žalost posameznika.« Manipulacija medi- jev je danes še kako aktualna tema. Sicer pa Warhol ni zavrčal tega potrošniškega kapitalističnega sveta, nasprotno, bil mu je všeč in iz njega je črpal. Warhol je tudi razbil mit umetnika, ki živi izven realnosti in ga denar ne zanima. Znana je njegova trditev »Začel sem kot umetnik trgovec, rad bi končal kot umetnik poslovnik«.

Kdo je bil torej Andy Warhol, ta umetnik, ki je bil tako vezan na družbo in je obenem videl njene šib- kosti, ta umetik tako čuden v vsakdanu (živel je s 25 mačkami) in tako genialen v svojem delu... Razstava v Grand Palaisu je na ogledu vse do 19.julija ali pa na spletni stran www.rmn.fr/Le-grand-monde-d-Andy-Warhol.

Jana Radović